

4 Gemensamt ansvar

1

Kuuntele, mitä Filip ja Liisa kertovat suhteestaan asepalveluksen suorittamiseen. Kirjoita suomeksi lyhyesti muistiinpanoja.

FILIP

- lapsena sotaelokuvia, leikkiaseita
- unelmana tulla sotilaaksi
- liittyi rauhanliikkeeseen
- ei halunnut käsitellä aseita eikä valmistautua taisteluun
- ei uskonut armeijaan instituutiona
- päätti olla menemättä

LIISA

- ominaisuuksia hyväksi johtajaksi
- treenasi crossfitiä, hyvässä kunnossa
- halusi mennä armeijaan ja hankkia johtajakoulutuksen
- ei katunut
- hyvä henki ryhmässä
- haastoi itsensä joka päivä

TANKAR OM LUMPEN

Filip

När jag var yngre tittade jag på alla möjliga krigsfilmer, lekte med leksaksvapen och drömde om att bli soldat. Med åren började jag se annorlunda på livet och anslöt mig till fredsrörelsen. Jag förstod att jag inte ville gå med på sådant där man handskas med vapen och ville inte heller förbereda mig på strid. Jag trodde inte längre på armén som institution och bestämde mig för att inte gå med.

Liisa

I gymnasiet insåg jag att jag har egenskaper som kunde göra mig till en bra ledare. På samma gång tränade jag crossfit fem gånger i veckan och visste att jag var i bra form. Detta gav mig tanken att göra lumpen, klä mig i grönt i några månader och skaffa mig ledarutbildning på ett spännande sätt. Det har jag inte ångrat. Det kändes som om jag hade hittat rätt – vi hade en riktigt god anda i gruppen och jag utmanade mig själv varje dag.

Teksti Fritt land med plikter

2a

Lue tekstin alkuosa (rivit 1–17) ja merkitse, ovatko väittämät oikein vai väärin.

Korjaa ruotsiksi väärät väittämät.

1. Oikein.
2. Väärin. Vi kan fritt yttra oss, det är inte någon skyldighet.
3. Väärin. Finland har läroplikt.
4. Oikein.
5. Väärin. Försvarmakten utbildar rekryter i militärtjänst.
6. Oikein.

2b

Täydennä tekstin avulla suomeksi tietoja Henrikistä ja Eeliksestä.

	HENRIK	EELIS
Miksi valinta?	<ul style="list-style-type: none"> • kaikki miehet Suomessa asevelvollisia • ei vakaumusta, ei hakenut vapautusta • ei mitään siviilipalvelusta vastaan, ei kuitenkaan vaihtoehto 	<ul style="list-style-type: none"> • alun perin vapautettu palveluksesta • joutui vakuuttelemaan, että halusi antaa panoksensa
Miten vastasi odotuksia?	<ul style="list-style-type: none"> • vastasi aika hyvin • oppi sujuvaa ruotsia • mielenkiintoisia asioita, esim. maihinnousu saaristossa • ajankäyttö ei niin tehokasta 	<ul style="list-style-type: none"> • pelot eivät toteutuneet • sai olla sijaisopettajana, oli mukana kirjoittamassa kirjaa • oikeaa vastuuta
Huonointa ja parasta?	<ul style="list-style-type: none"> + parantunut kielitaito + tutustui uusiin ihmisiin + ampumiskokemus uutta - viive opinnoissa - sosiaalisten kontaktien ylläpitäminen vaikeaa 	<ul style="list-style-type: none"> + mahdollisuus työskennellä mielenkiintoisten asioiden parissa + kävi ensiapukurssin ja oppi paljon muuta - siviilipalveluksen huono leima

3

Yhdistä sana oikeaan selitykseen kirjoittamalla numerot ruutuihin.

- 2   en rekryt
- 7   lagar
- 10   ett vapen
- 6   en medborgare
- 1   en skyldighet
- 9   jämställdhet
- 3   en fördom
- 5   en rättighet
- 8   basera sig
- 4   motsvara

4a

Täydennä oikea prepositio.

- 1.   på
- 2.   Enligt
- 3.   emot
- 4.   med, av
- 5.   I
- 6.   om
- 7.   på
- 8.   av
- 9.   i, med
- 10.   med

4b

Tulkitse tehtävän 4a lauseet suomeksi parisi kanssa.

- 1.   Varusmiehen päätös perustui tosiasioihin.
- 2.   Lain mukaan ahvenanmaalaisten ei tarvitse suorittaa asevelvollisuutta.
- 3.   Minulla ei ole mitään asevelvollisuutta vastaan vaan pikemminkin päinvastoin.
- 4.   Eelis kohtasi ennakkoluuloja vakaumuksensa vuoksi.
- 5.   Periaatteessa en halunnut lykätä opintojani.
- 6.   Halusin vakuuttaa lääkärin siitä, että olin motivoitunut.
- 7.   Ennen kutsuntoja on jokaisen käytävä terveystarkastuksessa etukäteen.
- 8.   Eelis yllättyi siitä, miten mielenkiintoinen siviilipalvelus hänellä oli.
- 9.   Vastasiko informaatio ensiapukurssista todellisuutta?
- 10.   Hän tutustui ihmisiin, jotka olivat kotoisin Länsi-Suomesta.

5

Valitse lauseyhteyteen sopiva sana ja täydennä se oikeassa muodossa.

1.   b. militära
2.   b. samhället
3.   a. utbildning/utbildningen
4.   b. frivilliga
5.   a. värnpliktig
6.   a. militärtjänst/militären/milin/lumpen
7.   b. befriad
8.   b. övertygelse
9.   b. utgör
10.   a. val

7

Täydennä vihjeiden mukaan ja esitä kysymykset parillesi.

1.   tjänstgöra/göra militärtjänst/göra lumpen
2.   civiltjänstgörare
3.   För, bära ansvar
4.   försvara dina rättigheter
5.   gjort lumpen

8a

Kuuntele ja täydennä.

1.   Försvarsmakten
2.   rekryter
3.   militärutbildningen
4.   i det civila
5.   krig och fred
6.   övertygelse
7.   bära vapen

8b

Kerro parisi kanssa omin sanoin ruotsiksi, miten seuraavat sanat liittyvät tehtävän

8a sisältöön.

Malli:

1.   För en anställning och karriär i militären krävs en militärutbildning. I stället för ett sabbatsår blev det fem år i affären för Johanna.
2.   Tiden som butikschef har hjälpt henne mycket att leda i militären. Människor betar sig oftast likadant, enligt henne.
3.   Många rekryter vill testa sig själva och jobba med något meningsfullt. Johanna har också tänkt på krig och fått se att många har fördomar.
4.   Johanna Andersson tycker att militärtjänsten är hennes sätt att bära ansvar. Men hon rekommenderar inte militären direkt till någon. Man har alltid många alternativ.

8c

Keskustele parisi kanssa.

Malli:

2.
  - egen erfarenhet i ledande ställning
  - förmågan att motivera människor
  - förmågan att uppmuntra och belöna
  - konsten att förstå olika människor

3.
  - snabb organisering
  - ansvar för andra
  - handleda i enkla uppgifter
  - kunna fatta snabba beslut
  - konkret vägledning av stora människomassor

4.
  - i nödsituationer och kriser t.ex. bilolycka, husbrand
  - klara sig ute i naturen
  - i första hjälpen

10

Miten tulkitset suomeksi alla olevat repliikit?

AUTIO: Missään tapauksessa ei saa jäädä tuleen makaamaan.

RAHIKAINEN: Siellähän herne toveri ehtii, mutta turha on työnsä.

HIETANEN: Täl hetkel Hiatasen poika astus ulkomail.

ROKKA: Kuule, vänskä. Mis sie tarvitset oikei hyvvää miestä. Täs siul on sellane.

KOSKELA: Asialliset hommat suoritetaan, muuten ollaan kun Ellun kanat.

VENÄLÄINEN PROPAGANDISTI: Suomen pojat! Tulkaa hakemaan leipää!

ROKKA: Nyt on asja silviisii, jot myö hävitää tää sota.

SIHVONEN: Niin kuolee suomalaista nyt. Loppu tuli tästä maasta.

VANHALA: Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitto voitti, mutta hyvänä kakkosena tuli maaliin pieni sisukas Suomi.

11

Katso video ja vastaa kysymyksiin suomeksi.

OLIVIA TJÄNSTGÖR I DRAGSVIK

1.   - Hän oli lukioaikana suorittanut turvakurssin. Siitä syntyi idea, joka alkoi kasvaa suunnitelmaksi.
       - Olivia ajatteli, että voisi olla opettavaista suorittaa palvelus ruotsiksi.

2.   - Hän oli jo tutustunut hieman armeijaelämään viikonloppukursseilla ja jutellut ystävien ja tuttujen kanssa.
       - Yllättävää on ollut oma asennoituminen esimerkiksi auktoriteettien tottelemiseen.
       - Toiseksi hän on yllättynyt omasta kyvystään tottua olosuhteisiin ja siitä, kuinka paljon jaksakaan.

3.   Parasta (kaksi seuraavista):
       - Johtajana toimiminen, missä on päässyt käyttämään omia vahvuuksiaan.
       - Vastuun kantaminen on kasvattanut itseluottamusta.
       - Uudet ystävät.
       - Maastoharjoitukset, joissa pääsee tekemään harjoiteltuja asioita.
       Ei niin hyvää:
       - Pitkät ajat prikaatissa tuntuvat joskus raskailta. Huonoihin puoliin kuitenkin tottuu.

4.   Kaksi seuraavista:
       - Aikainen herätys ja valmistautuminen aamiaiselle.
       - Aamiaisen ja lounaan välissä oppitunteja luokassa tai harjoituksia maastossa.
       - Lounaan jälkeen koulutusta.
       - Päivällisen jälkeen tupien siivousta.
       - Iltavapaalla voi käydä sotilaskodissa tai urheilutalossa, käydä lenkillä tai hengaila yksikössä kavereiden kanssa.

5.   - Olivia on oppinut paljon itsestään ja hahmottamaan suurempia kokonaisuuksia, mistä on hyötyä työelämässä.
       - Stressin- ja epävarmuudensietokyky on parantunut.
       - Ruotsin kielen taito on kehittynyt.

Temaord Världsåskådning

1

Yhdistä kirjoittamalla numerot ruutuihin.

3	vakaumus
5	sielu
7	uskovainen
8	arvo, arvostus
1	omatunto
4	pyhä
9	uskonto
10	inhimillinen
2	elämäkatsomus
6	velvollisuus

2

Täydennä vihjeiden mukaan.

1. individs
2. etiskt
3. En troendes övertygelse
4. normerna
5. religion
6. mänskligt
7. Social gemenskap
8. skyldigheter/plikter
9. ansvar

4a

Valitse oikea vaihtoehto. Tarkista kuuntelemalla.

1c, 2b, 3a, 4b, 5c, 6a, 7c, 8b

4b

Lue tehtävän 4a teksti ja vastaa kysymyksiin.

1. Siihen kuuluvat omakohtainen käsitys maailmasta (maailmankuva), näkemys elämästä ja arvovalinnat.
2. Joillekin vain uskonto antaa moraalipohjan, mutta ei-uskovaisillakin voi olla kehittynyt ja inhimillinen näkemys omantunnon kysymyksiin.
3. Etiikka on tärkeää ja kuvaa sitä, mitä yleisesti pidetään oikeana ja vääränä.
4. Se sisältää myös omien tekojen valinnat sekä ne oikeudet ja velvollisuudet, jotka yksilöä hänen omasta mielestään koskevat.

5

Katso video ja valitse vaihtoehtoista sopiva täydennys lauseelle.

1b, 2a, 3c, 4c, 5b, 6a

OM ETIK OCH MORAL

Nästan alla samhällen överallt på hela jordklotet baserar sig på lag och rätt. När människor lever i social gemenskap, är det mycket viktigt att ha lagar och bestämmelser om vad man får och inte får göra. Och så måste det ju vara. Annars skulle hela vårt samhälles existens och dess värderingar vara hotade. (1–2)

Men nu ska vi gå över till den delen som det faktiskt inte finns lagar om och det heter etik och moral. Jag försöker förklara vad det är.

Moral är det vi tycker är rätt eller fel. Så tycker vi fast det inte finns lagar om det här.

Moral är det vi tycker är rätt eller fel. Jag t.ex. tycker att det är fel att ljuga. Det finns ingen lag som säger att man aldrig får ljuga. Det händer väl ibland att jag ljugar men jag försöker verkligen att aldrig göra så. Det där är faktiskt en sådan där stark moralisk sak som nästan alla olika samhällen följer. (3)

Nu har vi lärt oss att moral är det som vi anser är rätt eller fel. Det behöver alltså inte finnas några lagar om det. Det är ju vårt samvete, som påminner oss om vårt moraliska ansvar. Moralen är också en viktig del av vår livsåskådning. (4)

Etik är varför du tycker som du tycker. Du måste alltså ha argument för din moral. Det är etik.

Etik – det är varför man tycker att det är fel att ljuga. När man förklarar varför man gör på ett visst sätt, t.ex. varför jag väljer att inte ljuga, då är det etik. (5)

Att jag inte vill ljuga beror på att jag tror att jag gör andra människor ledsna om jag ljugar. Jag tror att andra människor kanske slutar lita på mig, inte tror på saker jag säger även om det är sanning. Och det kanske händer att folk talar illa om någon bakom ryggen. Människor blir snart misstänk samma mot någon som ofta ljugar, betar sig otrevligt och gör det mycket.

Moral handlar om hur vi gör när det är rätt och fel. Etik handlar om hur vi tänker när det gäller rätt och fel. (6)

Kolla vad du kan! Testaa osaamisesi!

1a

Kirjoita ruotsiksi. Taivuta sanat.

1. fred, -en
2. ett val, valet, val, valen 5
3. en fördom, fördomen, fördomar, fördomarna 2
4. en rättighet, rättigheten, rättigheter, rättigheterna 3
5. yttra, yttrar, yttrade, yttrat I sig

1b

Tulkitse suomeksi.

1. tasa-arvo
2. velvollisuus
3. suorittaa palvelus
4. odotus
5. vakuuttaa jk jstak

2

Täydennä lauseet annetuilla sanoilla.

1. plikter
2. motsvara
3. övertygelse
4. uppgifter
5. medborgare

3

Yhdistä kirjoittamalla numerot ruutuihin.

- 4 uppskatta
- 1 krig
- 5 gemensam
- 3 vikariera
- 2 försvara

4

Valitse oikea vaihtoehto.

1. bekantade mig
2. utgör
3. följer lagar
4. sätt

5

Täydennä vihjeen mukaan.

1. samvete
2. helig
3. värderingar, (att) tro på något
4. en själ
5. religionsfriheten
6. Meningen med livet / Livets mening

6

Järjestä kirjaimet oikeaan järjestykseen. Minkä sanan saat, mitä se tarkoittaa?

livsåskådning = elämänkatsomus